

**GLÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
CENTRAL STATISTICAL OFFICE**

**PRYWATYZACJA
PRZEDSIĘBIORSTW
PAŃSTWOWYCH
W 2011 R.**

**PRIVATISATION
OF STATE OWNED
ENTERPRISES
IN 2011**

**Informacje
i opracowania
statystyczne**

**Statistical
Information
and Elaborations**

**Warszawa
2012**

Opracowanie publikacji
Preparation of the publication

kierujący
supervisor
zespół:
team

Przetwarzanie danych
Data processing

GUS – Departament Przedsiębiorstw
CSO – Enterprises Department

Aneta Płatek – zastępca dyrektora Departamentu
deputy director of the Department
Jacek Kotowski, Urszula Matula, Wiesław Wopiński

Centrum Informatyki Statystycznej
Statistical Computing Centre

ISSN 1506-6673

Publikacja dostępna w Internecie   www.stat.gov.pl
Publication available on the Internet   www.stat.gov.pl

PRZEDMOWA

W niniejszej publikacji przedstawiono przebieg procesu prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych w Polsce w latach 1990-2011. Opracowanie zawiera informacje o zakresie, dynamice i efektach gospodarczych przekształceń własnościowych oraz o sytuacji prawnej i ekonomicznej przedsiębiorstw państwowych.

Publikację przygotowano na podstawie informacji o procesach prywatyzacyjnych pochodzących z baz danych Ministerstwa Skarbu Państwa, Agencji Nieruchomości Rolnych, Głównego Urzędu Statystycznego oraz jednostek organizacyjnych pełniących funkcje założycielskie dla przedsiębiorstw państwowych. Wykorzystano w niej też dane uzyskane z prowadzonych przez GUS badań bieżących wyników finansowych i nakładów na środki trwałe przedsiębiorstw.

Zastępca Dyrektora
Departamentu Przedsiębiorstw
Aneta Płatek

Warszawa, maj 2012 r.

PREFACE

This publication presents the course of the process of privatisation of state owned enterprises in Poland in the years 1990-2011. The study contains information on the scope, dynamics and effects of ownership transformations, as well as the legal and economic situation of state owned enterprises.

The publication was prepared on the basis of information on the privatisation processes coming from the databases of the Ministry of State Treasury, the Agricultural Property Agency, the Central Statistical Office and organisational units fulfilling foundation functions for state owned enterprises. There are also used data from surveys on current financial results and fixed capital formation of enterprises carried out by the CSO.

*Deputy Director
of the Enterprises Department
Aneta Plątek*

Warsaw, May 2012

SPIS TREŚCI

CONTENTS

	Strona <i>Page</i>
Przedmowa ..... <i>Preface</i>	3
Zestawienie skrótów i pełnych nazw według PKD 2007 ..... <i>List of abbreviations and complete names acc. to the Nace Rev. 2</i>	12
Uwagi metodyczne ..... <i>Methodological notes</i>	14
1. Uwagi ogólne ..... <i>1. General notes</i>	14
2. Zakres podmiotowy i przedmiotowy badania ..... <i>2. Scope and contents of the survey</i>	14
3. Podstawowe pojęcia i wskaźniki ekonomiczne stosowane w publikacji <i>3. Main definitions and economic indicators used in the publication</i>	16
Uwagi analityczne ..... <i>Analytical notes</i>	24
1. Podstawy prawne i kierunki przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych ..... <i>1. Legal basis and directions of ownership transformations of state owned enterprises</i>	24
2. Przebieg procesu prywatyzacji w latach 1990-2011 ..... <i>2. Course of the privatisation process in the years 1990-2011</i>	28
2.1. Komercjalizacja przedsiębiorstw państwowych ..... <i>2.1. Commercialisation of state owned enterprises</i>	29
2.2. Prywatyzacja pośrednia (kapitałowa) ..... <i>2.2. Indirect (capital) privatisation</i>	32
2.3. Obejmowanie akcji w podwyższonym kapitale zakładowym jednoosobowych spółek Skarbu Państwa ..... <i>2.3. Taking up shares in higher founder's capital sole-shareholders company of the State Treasury</i>	35
2.4. Program narodowych funduszy inwestycyjnych ..... <i>2.4. National investment funds Programme</i>	36
2.5. Prywatyzacja bezpośrednia ..... <i>2.5. Direct privatisation</i>	38

2.6. Likwidacja przedsiębiorstw państwowych	40
<i>2.6. Liquidation of state owned enterprises</i>	
2.7. Spółki z udziałem Skarbu Państwa powstałe z wniesienia majątku sprywatyzowanych bezpośrednio i zlikwidowanych przedsiębiorstw państwowych	41
<i>2.7. Companies with State Treasury established from the transfer of assets of directly privatised and liquidated state owned enterprises</i>	
2.8. Spółki pracownicze.	42
<i>2.8. Employee companies</i>	
2.9. Przekształcenia własnościowe nieruchomości rolnych	44
<i>2.9. Ownership transformations of agricultural properties</i>	
3. Przedsiębiorstwa państwowe w końcu 2011 r.	46
<i>3. State owned enterprises at the end of 2011</i>	

TABLICE
TABLES

	Numer <i>Number</i>	Strona <i>Page</i>
Efekty procesu przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych do 2011 r.	1	49
<i>Effects of the ownership transformation process of state owned enterprises until 2011</i>		
Przedsiębiorstwa państwowe objęte procesem przekształceń własnościowych do 31 XII 2011 r. według sekcji i działów PKD	2	50
<i>State owned enterprises included in the process of ownership transformations until 31 Dec. 2011 by Nace Rev. 2 sections and divisions</i>		
Przedsiębiorstwa państwowe objęte procesem przekształceń własnościowych do 31 XII 2011 r. według województw	3	51
<i>State owned enterprises included in the process of ownership transformations until 31 Dec. 2011 by voivodship</i>		
Spółki powstałe w latach 1990-2011 w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych i wykreślone z Krajowego Rejestru Sądowego według sekcji i działów PKD.	4	52
<i>Companies established in the years 1990-2011 as a result of commercialisation of state owned enterprises and deleted from National Court Register by Nace Rev. 2 sections and divisions</i>		
Spółki powstałe w latach 1990-2011 w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych i wykreślone z Krajowego Rejestru Sądowego według województw.	5	53
<i>Companies established in the years 1990-2011 as a result of</i>		

*commercialisation of state owned enterprises and deleted from
National Court Register by voivodship*

Spółki powstałe w latach 1990-2011 w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych i działające w niezmienniej strukturze według sekcji i działów PKD.	6	54
<i>Companies established in the years 1990-2011 as a result of commercialisation of state owned enterprises and operating in unchanged structure by Nace Rev. 2 sections and divisions</i>		
Spółki powstałe w latach 1990-2011 w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych i działające w niezmienniej strukturze według województw	7	55
<i>Companies established in the years 1990-2011 as a result of commercialisation of state owned enterprises and operating in unchanged structure by voivodship</i>		
Przedsiębiorstwa państwowe sprywatyzowane bezpośrednio i zlikwidowane do 31 XII 2011 r. według sekcji i działów PKD	8	56
<i>State owned enterprises privatised directly and liquidated until 31 Dec. 2011 by Nace Rev. 2 sections and divisions</i>		
Przedsiębiorstwa państwowe sprywatyzowane bezpośrednio i zlikwidowane do 31 XII 2011 r. według województw	9	57
<i>State owned enterprises privatised directly and liquidated until 31 Dec. 2011 by voivodship</i>		
Spółki powstałe na bazie majątku przedsiębiorstw państwowych sprywatyzowanych bezpośrednio i zlikwidowanych do 31 XII 2011 r. według sekcji i działów PKD	10	58
<i>Companies established on the basis of the assets of state owned enterprises privatised directly and liquidated until 31 Dec. 2011 by Nace Rev. 2 sections and divisions</i>		
Spółki powstałe na bazie majątku przedsiębiorstw państwowych sprywatyzowanych bezpośrednio i zlikwidowanych do 31 XII 2011 r. według województw	11	59
<i>Companies established on the basis of the assets of state owned enterprises privatised directly and liquidated until 31 Dec. 2011 by voivodship</i>		
Trwałe rozdysponowanie gruntów przejętych przez Agencję Nieruchomości Rolnych	12	60
<i>Permanent distribution of land taken over by the Agricultural Property Agency</i>		
Kierunki zagospodarowania gruntów wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	13	61
<i>Directions of development of land belonging into the of the Agricultural Property Stock of the State Treasury</i>		

Pracujący w podmiotach gospodarczych objętych procesem prywatyzacji według sekcji PKD	14	62
<i>Persons employed in economic entities included in the process of privatisation by Nace Rev. 2 sections</i>		
Struktura podmiotów objętych procesem prywatyzacji według liczby pracujących	15	63
<i>Structure of entities included in the process of privatisation by number of persons employed</i>		
Przychody i koszty w 2011 r. w podmiotach gospodarczych objętych procesem prywatyzacji	16	64
<i>Revenues and costs in 2011 in economic entities included in the process of privatisation</i>		
Wyniki finansowe oraz obciążenia wyniku w 2011 r. w podmiotach gospodarczych objętych procesem prywatyzacji	17	65
<i>Financial results and encumbrances on financial result in 2011 in economic entities included in the process of privatisation</i>		
Podmioty gospodarcze objęte procesem prywatyzacji według wyniku finansowego osiągniętego w 2011 r.	18	66
<i>Economic entities included in the process of privatisation by financial result achieved in 2011</i>		
Relacje ekonomiczne w podmiotach gospodarczych objętych procesem prywatyzacji w 2011 r.	19	67
<i>Economic indices in economic entities included in the process of privatisation in 2011</i>		
Aktywa obrotowe i zobowiązania w podmiotach gospodarczych objętych procesem prywatyzacji	20	68
<i>Current assets and liabilities in economic entities included in the process of privatisation</i>		
Przedsiębiorstwa państwowe według stanu prawno-organizacyjnego oraz sekcji i działów PKD	21	69
<i>State owned enterprises by legal and organisational status and Nace Rev. 2 sections and divisions</i>		
Przedsiębiorstwa państwowe według stanu prawno-organizacyjnego oraz województw	22	70
<i>State owned enterprises by legal and organisational status and voivodship</i>		
Przychody i koszty w przedsiębiorstwach państwowych w 2011 r. według sekcji PKD.	23	71
<i>Revenues and costs in state owned enterprises in 2011 by Nace Rev. 2 sections</i>		
Wyniki finansowe oraz obciążenia wyniku w przedsiębiorstwach	24	72

państwowych w 2011 r. według sekcji PKD . . . . . <i>Financial results and encumbrances on financial result in state owned enterprises in 2011 by Nace Rev. 2 sections</i>		
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach państwowych w 2011 r. według sekcji PKD . . . . . <i>Economic indices in state owned enterprises in 2011 by Nace Rev. 2 sections</i>	25	73
Aktywa obrotowe i zobowiązania w przedsiębiorstwach państwowych według sekcji PKD . . . . . <i>Current assets and liabilities in state owned enterprises by Nace Rev. 2 sections</i>	26	74

WYKRESY GRAPHS

	Numer <i>Number</i>	Strona <i>Page</i>
Przedsiębiorstwa państwowe objęte procesem przekształceń własnościowych w latach 1990-2011 . . . . . <i>State owned enterprises included in the ownership transformations process in the years 1990-2011</i>	1	28
Przedsiębiorstwa państwowe skomercjalizowane w latach 1990-2011 . . . . . <i>State owned enterprises commercialised in the years 1990-2011</i>	2	30
Wskaźnik rentowności obrotu brutto dla jednoosobowych spółek Skarbu Państwa w latach 1993-2011 . . . . . <i>Gross turnover profitability ratio for sole-shareholder companies of the State Treasury in the years 1993-2011</i>	3	31
Spółki sprywatyzowane pośrednio w latach 1990-2011 . . . . . <i>Companies privatised indirectly in the years 1990-2011</i>	4	33
Wskaźnik rentowności obrotu brutto dla spółek sprywatyzowanych pośrednio w latach 1993-2011 . . . . . <i>Gross turnover profitability ratio for companies privatised indirectly in the years 1993-2011</i>	5	34
Wskaźnik rentowności obrotu brutto dla spółek NFI w latach 1997-2011 . . . . . <i>Gross turnover profitability ratio for national investment funds companies in the years 1997-2011</i>	6	36
Przedsiębiorstwa państwowe objęte prywatyzacją bezpośrednią i sprywatyzowane w latach 1990-2011 . . . . . <i>State owned enterprises included in direct privatisation and privatised in the years 1990-2011</i>	7	38

Przedsiębiorstwa państwowe poddane likwidacji i zlikwidowane w latach 1990-2011	8	40
<i>State owned enterprises being subject to liquidation procedure and liquidated in the years 1990-2011</i>		
Wskaźnik rentowności obrotu brutto dla spółek powstałych z wniesienia majątku przedsiębiorstw państwowych w latach 1993-2011	9	42
<i>Gross turnover profitability ratio for companies established by transfer of assets of state owned enterprises in the years 1993-2011</i>		
Wskaźnik rentowności obrotu brutto dla spółek pracowniczych w latach 1993-2011	10	43
<i>Gross turnover profitability ratio for employee-owned companies in the years 1993-2011</i>		
Zagospodarowanie gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa . . .	11	44
<i>Management of land of the Agricultural Property Stock of the State Treasury</i>		
Trwałe zagospodarowanie gruntów włączonych do Zasobu WRSP	12	45
<i>Permanent management of the land included in the Agricultural Property Stock of the State Treasury</i>		

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH I SKRÓTÓW SYMBOLS AND ABBREVIATIONS

Znaki umowne

Symbols

- Kreska (–) - zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.
- Zero (0) - zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5.
magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit.
- Znak x - wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.
- Znak # - oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
- „W tym”
„Of which” - oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
indicates that not all elements of the sum are given.

Skrót

Abbreviation

tys.

thous.

mln

zł

zl

PKD

PKD

NACE

Pełna nazwa

Full name

= tysiąc

= *thousand*

= milion

= *million*

= złoty

= *zloty*

= Polska Klasyfikacja Działalności

= *Polish Classification of Activities (NACE)*

= *Nomenclature des Activites de Communauté Européenne*

ZESTAWIENIE SKRÓTÓW I PEŁNYCH NAZW WEDŁUG PKD 2007
ABBREVIATIONS AND FULL NAMES ACCORDING TO NACE REV. 2

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
	sekcje PKD <i>sections of the NACE</i>
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych <i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją <i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
	działy <i>divisions</i>
Produkcja skór i wyrobów skórzanych <i>Manufacture of leather and related products</i>	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych <i>Manufacture of leather and related products</i>
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania <i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej <i>Manufacture of coke and refined petroleum products</i>	Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej <i>Manufacture of coke and refined petroleum products</i>
Produkcja wyrobów farmaceutycznych	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych

<i>Manufacture of pharmaceutical products</i>	<i>Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations</i>
Produkcja wyrobów z metali	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
<i>Manufacture of metal products</i>	<i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep z wyłączeniem motocykli
<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>

Ilekoć w publikacji jest mowa o przemyśle, dotyczy to czterech sekcji PKD 2007: „górnictwo i wydobywanie”, „przetwórstwo przemysłowe”, „wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę” i „dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja”.

Whenever the publication refers to the industry, it concerns four sections of NACE Rev.2: „mining and quarrying”, „manufacturing”, “electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła.
When publishing CSO data please indicate source.

UWAGI METODYCZNE

1. Uwagi ogólne

Badanie prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych obejmuje wszystkie podmioty, których działanie reguluje ustawa z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych.

Źródłem danych o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych do końca 2003 r. była sprawozdawczość statystyczna GUS, prowadzona na formularzach o symbolu „Pr”. Dostarczała ona informacji o:

- prywatyzacji bezpośredniej lub likwidacji przedsiębiorstw państwowych z przyczyn ekonomicznych oraz sposobie rozdysponowania ich mienia, wartości majątku i nabywcach tego mienia,
- powstaniu spółek z wyłącznym lub częściowym udziałem Skarbu Państwa w wyniku przekształcenia albo prywatyzacji bezpośredniej przedsiębiorstw państwowych,
- aktualnej strukturze własnościowej kapitału spółek powstałych w wyniku przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych.

Począwszy od 2004 r. dane o przebiegu prywatyzacji pośredniej, bezpośredniej oraz Programu narodowych funduszy inwestycyjnych pozyskiwane są przez GUS z systemu informacyjnego Ministerstwa Skarbu Państwa.

Informacje o stanie prawno-organizacyjnym przedsiębiorstw państwowych i jego zmianach przygotowujących do prywatyzacji pozyskiwane są z państwowych jednostek organizacyjnych pełniących funkcje założycielskie dla tych przedsiębiorstw.

Dane o przekształceniach własnościowych nieruchomości rolnych Skarbu Państwa prezentowane są w oparciu o informacje uzyskiwane przez GUS z Agencji Nieruchomości Rolnych.

2. Zakres podmiotowy i przedmiotowy badania

Zaprezentowana w niniejszym opracowaniu zbiorowość podmiotów gospodarczych to:

- przedsiębiorstwa państwowe istniejące na koniec grudnia 2011 r.,
- przedsiębiorstwa państwowe objęte prywatyzacją do 31 grudnia 2011 r.,
- spółki handlowe powstałe w wyniku procesu prywatyzacji.

Przedsiębiorstwa państwowe objęte prywatyzacją to zarówno te podmioty, które rozpoczęły procedurę przekształceń, jak również jednostki już skomercjalizowane czy sprywatyzowane bezpośrednio, bądź też zlikwidowane. Do grupy tej zalicza się również państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej (ppgr) przejęte przez Agencję Nieruchomości Rolnych. Przedsiębiorstwa objęte prywatyzacją sklasyfikowane zostały według obranej drogi prywatyzacji i sposobu jej realizacji. Są to więc:

- 1) przedsiębiorstwa państwowe przekształcone w jednoosobowe spółki Skarbu Państwa,
- 2) przedsiębiorstwa państwowe przekształcone w spółki z udziałem wierzycieli w wyniku komercjalizacji z konwersją wierzytelności (do 2004 r.),
- 3) przedsiębiorstwa sprywatyzowane metodą bezpośrednią, jak również znajdujące się w prywatyzacji bezpośredniej (w stosunku do których wydano decyzję o prywatyzacji bezpośredniej) oraz przedsiębiorstwa zlikwidowane z mocy ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (art. 37); od 1997 r. do jednostek tych nie zalicza się podmiotów, które po rozpoczęciu prywatyzacji ogłosiły upadłość lub uchyliły postępowanie upadłościowe,
- 4) przedsiębiorstwa państwowe zlikwidowane z przyczyn ekonomicznych, w oparciu o ustawę o przedsiębiorstwach państwowych, jak również znajdujące się w stanie likwidacji,
- 5) zlikwidowane i przejęte do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej.

Spółki handlowe powstałe w procesie prywatyzacji to:

- 1) jednoosobowe spółki Skarbu Państwa utworzone drogą przekształcenia (komercjalizacji) przedsiębiorstw państwowych,
- 2) spółki z udziałem wierzycieli powstałe w wyniku komercjalizacji z konwersją wierzytelności,
- 3) spółki uczestniczące w Programie NFI,
- 4) spółki sprywatyzowane pośrednio (kapitałowo) – powstałe w wyniku zbycia akcji lub udziałów Skarbu Państwa w spółkach jednoosobowych,
- 5) spółki prywatyzowane poprzez obejmowanie akcji w podwyższonym kapitale zakładowym jednoosobowych spółek Skarbu Państwa,
- 6) spółki z udziałem Skarbu Państwa, do których wniesiono majątek przedsiębiorstw państwowych sprywatyzowanych bezpośrednio lub zlikwidowanych,

7) spółki pracownicze, powstałe w celu przejęcia w odpłatne użytkowanie, poprzez leasing, majątku sprywatyzowanych bezpośrednio lub zlikwidowanych przedsiębiorstw państwowych.

Dane o przedsiębiorstwach państwowych, zamieszczone w tabl. 23-26 dotyczą przedsiębiorstw aktywnych, tj. tych, które prowadziły działalność gospodarczą na koniec grudnia 2011 r. Liczbę przedsiębiorstw państwowych podano na podstawie Wykazu Przedsiębiorstw Państwowych sporządzanego przez państwowe jednostki organizacyjne pełniące funkcje założycielskie dla przedsiębiorstw państwowych.

3. Podstawowe pojęcia i wskaźniki ekonomiczne stosowane w publikacji

Dane o pracujących obejmują informacje o:

- osobach zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania), tj. osobach zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy,
- pracodawcach i pracujących na własny rachunek, właścicielach i współwłaścicielach jednostek prowadzących działalność gospodarczą łącznie z bezpłatnie pomagającymi członkami rodzin, z wyłączeniem wspólników spółek kapitałowych, którzy nie pracują w spółce,
- agentach (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów),
- osobach wykonujących pracę nakładczą,
- członkach rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz powstałych na ich bazie spółdzielni o innym profilu produkcyjnym, które funkcjonują w oparciu o prawo spółdzielcze.

Do pracujących zalicza się ponadto osoby wykonujące pracę za granicą (na rzecz jednostek krajowych, w których zostały zatrudnione), niezależnie od czasu trwania tego zatrudnienia.

Dane o wynikach finansowych obserwowanej zbiorowości (tabl. 16-20, 24-26) dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, prowadzących księgi rachunkowe i zobowiązanych do sporządzania statystycznego sprawozdania F-01/I-01 o przychodach, kosztach i wyniku finansowym.

Aktywa obrotowe obejmują zapasy oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Zobowiązania długoterminowe są ogółem zobowiązań, których okres spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, z wyjątkiem zobowiązań z tytułu dostaw i usług.

Zobowiązania krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) obejmują ogół zobowiązań z tytułu dostaw i usług a także całość lub część pozostałych zobowiązań, które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Przychody z całokształtu działalności obejmują:

- **przychody netto ze sprzedaży** w kraju i na eksport wytworzonych przez jednostkę **produktów** (wyrobów gotowych, półfabrykatów i usług) oraz opakowań, wyposażenia i usług obcych, jeżeli są one fakturowane odbiorcom łącznie z produktami;
- **przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów**, tj. nabytych w celu odsprzedaży w stanie nieprzetworzonym rzeczowych aktywów obrotowych oraz produktów wytworzonych przez jednostkę, jeśli sprzedawane są one w sieci własnych sklepów obok towarów obcej produkcji;

Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów poza unijnych.

- **pozostałe przychody operacyjne**, tj. przychody związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, a w szczególności: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny, aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa;
- **przychody finansowe**, tj. kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji (sprzedaży), zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżkę dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- **koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów** związany z podstawową działalnością operacyjną, do którego zaliczono wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki skorygowane o zmianę stanu produktów;

- **pozostałe koszty operacyjne**, tj. koszty związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, a w szczególności: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub całość wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązanie (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe;
- **koszty finansowe**, tj. m.in. odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, stratę ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżkę ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest sumą wyników finansowych: na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, na pozostałej działalności operacyjnej oraz na operacjach finansowych.

Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, skorygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

Wynik finansowy netto (zysk lub strata) jest to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia (podatek dochodowy).

Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności.

Wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności.

Wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności.

Wskaźnik płynności finansowej I stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W związku z elektronicznym naliczaniem tablic, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić nieznacznie od podanych wielkości „ogółem”.

METHODOLOGICAL NOTES

1. General notes

The survey of privatisation of state owned enterprises includes all entities, the operation of which is regulated by the Law dated on state owned enterprises 25 September 1981.

The source of data on privatisation of state owned enterprises up to the end of 2003 was statistical reporting of the CSO conducted on forms „Pr”.

It provides information on:

- direct privatisation or the liquidation of state owned enterprises due to economic reasons and distribution of their property, value of assets and purchasers of this property,*
- establishment of companies with sole or partial State Treasury participation due to the transformation or direct privatisation of state owned enterprises,*
- current ownership structure of the capital of companies established as a result of ownership transformations of state owned enterprises.*

Since 2004, data on the process of direct, indirect privatisation and the national investment fund Programme are derived by the CSO from information system of the Ministry of State Treasury.

Information on the legal and organisational status of state owned enterprises and its changes preparing for privatisation are obtained for state organisational entities acting as founding bodies for these enterprises.

Data on the ownership transformation of agricultural real estate of the State Treasury are presented on the basis of information obtained by the CSO from the Agricultural Property Agency.

2. Scope and contents of the survey

The population of economic entities presented in this publication includes:

- state owned enterprises existing at the end of December 2011,*
- state owned enterprises included in privatisation up to 31 December 2011,*
- commercial companies established as a result of privatisation process.*

State owned enterprises included in privatisation comprise entities that have begun the procedure of transformations as well as entities already commercialised, privatised or liquidated. This group also includes state farms incorporated by Agricultural Property Agency. The enterprises included in privatisation were classified according to the chosen method of privatisation and its implementation. These are the following:

- 1) state owned enterprises transformed into sole-shareholder companies of the State Treasury,
- 2) state owned enterprises transformed into companies with creditors' participation as a result of commercialisation with debt conversion (up to 2004),
- 3) enterprises privatised by the direct method, and those in direct privatisation (in relation to which the decision on direct privatisation was made) and enterprises liquidated pursuant to the Law on privatisation of state owned enterprises (Art. 37) dated 13 July 1990; since 1997 there are excluded entities that after starting privatisation declared to be insolvent or repealed the bankruptcy proceedings,
- 4) state owned enterprises liquidated due to economic reasons, on the basis of the Law on state owned enterprises, and those subject to liquidation,
- 5) state farms liquidated or incorporated into the Agricultural Property Stock of the State Treasury.

Commercial companies established in the privatisation process include:

- 1) sole-shareholder companies of the State Treasury established as a result of the transformation (commercialisation) of state owned enterprises,
- 2) companies with creditors' participation established as a result of commercialisation with debt conversion,
- 3) companies participating in the NIF Programme,
- 4) companies privatised by the indirect (capital) method – established as a result by the disposition of the State Treasury shares or holdings in sole-shareholder companies,
- 5) companies privatised by taking up shares in higher founder's capital of sole-shareholder companies of the State Treasury,
- 6) companies with the State Treasury participation, to which assets of directly privatised and liquidated state owned enterprises were transferred,
- 7) employee companies established for taking over the assets of directly privatised and liquidated state owned enterprises for permanent usufruct through leasing.

Data on state owned enterprises included in tables 23-26 concern active enterprises, i.e. those that conducted economic activity at the end of December 2011. The number of state

owned enterprises was specified on the basis of the list of State Owned Enterprises prepared by state organisational units acting as founding bodies for state owned enterprises.

3. Main definitions and economic indicators used in the publication

Data on employed persons include information on:

- persons hired on the basis of an employment contract (employment agreement, posting, election, or appointment), i.e. persons employed on a full-time and on part-time basis,
- employers and own-account workers, owners and co-owners of the units conducting economic activity (including members of their families contributing for free, excluding partners in companies who do not work in them,
- agents (including contribution family workers and employed by agents),
- outworkers,
- members of agricultural production co-operative law.

Employees include also persons working abroad (for the benefit of domestic units, with which they are employed), irrespective of the duration of such employment.

Data on the financial results of the population observed (tables 16-20, 24-26) concern entities with more than 9 persons employed, keeping accounting ledgers and obliged to prepare a statistical report F-01/I-01 on revenues, costs and financial results.

Current assets include stocks, short-term: dues, investments and inter-period settlements.

Long-term liabilities are total liabilities with the maturity of more than twelve months as at the balance sheet date, apart from trade creditors.

Short-term liabilities (excluding special funds) cover total liabilities from deliveries and services, and the whole or this part of the remaining liabilities which are due within twelve months from the balance day.

Revenues from total activity include:

- **net revenues from sale of products** within country and for export which have been manufactured by the entity (goods, semi-finished goods products and services) and packages, equipment and third party services, if invoiced for consumers including products;

- **net revenues from the sale of goods and materials**, i.e. purchased for re-sale in the unaltered form the tangible current assets and products manufactured by an entity, if they are sold within the chain of own stores next to the products of outside manufacture;

Revenues from the sale of products, goods and materials designated for export cover domestic community delivery to the member states of the European Union and export outside the European Union.

- **other operating revenues**, i.e. revenues indirectly connected with the operational activity of the entity, in particular: profits from the sales of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible assets, investments in the real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, income from social activities, income from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights;
- **financial revenues**, i.e. amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profit from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

Costs of obtaining revenues from total activity include:

- **the cost of products sold, goods and materials sold** connected with the basic operational activity, including the value of sold goods and materials and total costs decreased by the costs of generating benefits for the entity and corrected by the change in product inventories;
- **other operating costs**, i.e. costs indirectly related to operating activity of the entity, in particular: loss on the sale of non-financial fixed assets, depreciation of leased or rented fixed assets and assets and assets under construction, depreciation write-downs (write-downs relating to permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, provisions made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transactions in progress), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge;

– **financial costs**, i.e. among others, interest from received bank credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.

Result on economic activity is the sum of financial results: the sales of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as on financial operations.

Gross financial result (profit or loss) is the financial result on economic activity adjusted by the result of extraordinary events.

Net financial result (profit or loss) is the gross financial result decreased by the obligatory encumbrances (income tax).

Cost level indicator from total activity is the relation of the costs of revenues acquisition from total activity to the revenues from total activity.

Gross turnover profitability rate is the relation of the gross financial result to the revenues from total activity.

Net turnover profitability rate is the relation of net financial result to the revenues from total activity.

Liquidity ratio of the first degree is the relation of the short-term investments to the short-term liabilities (without special funds).

Due to electronic method of data processing, in some cases sums of components can differ from amount given in the item “total”

UWAGI ANALITYCZNE

1. Podstawy prawne i kierunki przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych

Prywatyzacja opiera się na następujących aktach prawnych, które wyznaczają jej kierunki i definiują zasady postępowania:

- ustawa z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1991 r. Nr 18, poz. 80 z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. z 1990 r. Nr 51, poz. 298 z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 1996 r. Nr 118, poz. 561 z późniejszymi zmianami), zmieniona ustawą z dnia 12 maja 2006 r. o zmianie ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2006 r. Nr 107, poz. 721).
- ustawa z dnia 30 kwietnia 1993 r. o narodowych funduszach inwestycyjnych i ich prywatyzacji (Dz. U. z 1993 r. Nr 44, poz. 202 z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (jednolity tekst Dz. U. z 2004 r. Nr 208, poz. 2128).

W oparciu o wymienione akty prawne stosuje się trzy zasadnicze drogi przekształceń własnościowych przedsiębiorstw państwowych:

- komercjalizację przedsiębiorstwa państwowego, tj. przekształcenie w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa,
- prywatyzację bezpośrednią,
- likwidację przedsiębiorstwa ze względów ekonomicznych.

Odrębnym procesom podlega majątek byłych państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej (ppgr), których mienie włączono do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Dobór metody przekształceń własnościowych uzależniony jest od wielkości przedsiębiorstwa, rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej, jego kondycji ekonomicznej, a także strategicznego znaczenia dla gospodarki państwa. Komercjalizacja stanowi dominującą drogę przekształceń własnościowych dla przedsiębiorstw związanych z górnictwem i wydobywaniem, przetwórstwem przemysłowym, a także wytwarzaniem

i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę. Firmy budowlane i transportowe oraz jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu i napraw pojazdów samochodowych prywatyzowane są głównie drogą bezpośrednią.

Komercjalizacja przedsiębiorstwa państwowego polega na przekształceniu go w spółkę akcyjną lub z ograniczoną odpowiedzialnością. Spółka taka wstępuje we wszystkie stosunki prawne, których podmiotem było przedsiębiorstwo państwowe. Komercjalizacja stanowi pierwszy etap na drodze prywatyzacji, która następuje poprzez zbycie akcji lub udziałów Skarbu Państwa (prywatyzacja pośrednia). Skarb Państwa może wnieść akcje lub udziały do agencji, funduszy lub powołanych w tym celu spółek. Od stycznia 2003 r. wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 5 grudnia 2002 r. (Dz. U. Nr 171, poz. 1397) jednoosobowe spółki Skarbu Państwa mogą być prywatyzowane poprzez obejmowanie akcji w podwyższonym kapitale zakładowym przez podmioty inne niż Skarb Państwa lub inne niż państwowe osoby prawne.

Komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego dokonuje minister właściwy do spraw Skarbu Państwa na wniosek organu założycielskiego, dyrektora i rady pracowniczej przedsiębiorstwa państwowego lub z własnej inicjatywy. Na podstawie ustawy z dnia 12 maja 2006 r. (Dz. U. Nr 107, poz. 721) istnieje również możliwość dokonania komercjalizacji w celu komunalizacji na uzasadniony wniosek organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego, lub na wniosek organu wykonawczego związku jednostek samorządu terytorialnego, na obszarze którego znajduje się siedziba tego przedsiębiorstwa. Do 30 kwietnia 2004 r. ustawa o komercjalizacji i prywatyzacji przewidywała także możliwość przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z udziałem wierzycieli obejmujących udziały w spółce w zamian za wierzytelności – tzw. komercjalizacja z konwersją wierzytelności. Z chwilą uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej w ramach dostosowania ustaw do prawa unijnego uchylono dział III ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji dotyczący komercjalizacji z konwersją wierzytelności (Dz. U. z 2001 r., Nr 63, poz. 637).

Prywatyzacja pośrednia (kapitałowa) polega na zbywaniu akcji lub udziałów Skarbu Państwa w jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa, dokonywanym w trybie:

- oferty ogłoszonej publicznie,
- przetargu publicznego,
- rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia,

- przyjęcia oferty złożonej przez podmiot ogłaszający wezwanie,
- aukcji ogłoszonej publicznie (od 28 lipca 2006 r.).

Rada Ministrów określa w drodze rozporządzenia szczegółowy tryb zbycia akcji oraz warunki, które powinny być spełnione w zakresie zobowiązań inwestycyjnych, związanych z ochroną środowiska oraz ochroną interesów pracowników i innych osób związanych ze spółką. Od 28 lipca 2006 r. Rada Ministrów może wyrazić zgodę na wniesienie akcji należących do Skarbu Państwa do innej jednoosobowej spółki Skarbu Państwa w zamian za objęcie akcji w podwyższonym kapitale zakładowym tej spółki, lub na inny niż przewidziany w ust.1 art. 33 znowelizowanej ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji tryb zbywania akcji.

Uprawnionym pracownikom oraz rolnikom i rybakom przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia do 15% akcji spółki należących do Skarbu Państwa.

Prywatyzacja poprzez obejmowanie akcji w podwyższonym kapitale zakładowym jednoosobowych spółek Skarbu Państwa powstałych w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych polega na zbywaniu akcji w drodze subskrypcji prywatnej lub otwartej. Subskrypcja prywatna polega na złożeniu oferty przez spółkę i jej przyjęciu przez oznaczonego adresata, a subskrypcja otwarta na zaoferowaniu akcji w drodze ogłoszenia skierowanego do osób, którym nie służy prawo poboru.

Podwyższenie kapitału zakładowego może nastąpić w drodze emisji nowych akcji lub podwyższenia wartości nominalnej dotychczasowych akcji. Akcje mogą być obejmowane w zamian za wkłady pieniężne lub niepieniężne. Zarząd spółki jest zobowiązany do zgłoszenia podwyższenia kapitału zakładowego do sądu rejestrowego.

Zgodnie z ustawą o komercjalizacji i prywatyzacji, **prywatyzacja bezpośrednia** polega na rozporządzeniu wszystkimi składnikami materialnymi i niematerialnymi majątku prywatyzowanego przedsiębiorstwa państwowego poprzez:

- sprzedaż przedsiębiorstwa,
- wniesienie mienia przedsiębiorstwa do spółki,
- oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania.

Nabywca lub przejmujący przedsiębiorstwo staje się następcą prawnym prywatyzowanego przedsiębiorstwa, o ile przepisy wymienionej ustawy nie stanowią inaczej. Prywatyzacji bezpośredniej w imieniu Skarbu Państwa dokonuje organ założycielski, który za zgodą ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa wydaje zarządzenie o prywatyzacji bezpośredniej i ustanawia pełnomocnika do spraw prywatyzacji.

Sprzedaż przedsiębiorstwa dokonywana jest w trybie przetargu publicznego lub rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia. Stosuje się ją wobec przedsiębiorstw znajdujących się w słabszej kondycji ekonomicznej i wymagających szybkiego dopływu kapitału oraz dostępu do nowych rynków. Stąd szczególnie ważne są zawarte w umowie sprzedaży zobowiązania kupującego w zakresie przewidywanych inwestycji, ochrony środowiska i dóbr kultury oraz ochrony miejsc pracy.

Wniesienie mienia przedsiębiorstwa do spółki następuje w trybie rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia. Akcjonariusze inni niż Skarb Państwa powinni wnieść wkłady na pokrycie co najmniej 25% kapitału zakładowego nowo powstałej spółki. W przypadku, gdy oprócz Skarbu Państwa akcjonariuszami spółki są wyłącznie osoby będące w dniu wydania zarządzenia o prywatyzacji pracownikami przedsiębiorstwa państwowego, rolnicy lub rybacy, powinni oni wnieść łącznie wkłady na pokrycie co najmniej 10% kapitału zakładowego. Tę procedurę prywatyzacji bezpośredniej stosuje się wobec przedsiębiorstw wymagających długookresowych działań restrukturyzacyjnych.

Oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania może nastąpić, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- do spółki przystąpiła ponad połowa ogólnej liczby pracowników przedsiębiorstwa albo łącznej liczby pracowników i uprawnionych rolników lub rybaków;
- akcjonariuszami spółki są wyłącznie osoby fizyczne;
- opłacony kapitał zakładowy spółki nie jest niższy niż 20% wysokości funduszu podstawowego prywatyzowanego przedsiębiorstwa;
- co najmniej 20% akcji zostaje objętych przez osoby niezatrudnione w prywatyzowanym przedsiębiorstwie państwowym.

Metoda ta jest stosowana w przedsiębiorstwach o dobrej kondycji ekonomicznej nie wymagających dużych nakładów inwestycyjnych.

Likwidacja z art. 19 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych jest procedurą stosowaną w przypadku przedsiębiorstw o złej kondycji ekonomicznej i nie rokujących szans na jej poprawę. Likwidacja przedsiębiorstwa państwowego może nastąpić, jeżeli przedsiębiorstwo prowadzi działalność gospodarczą ze stratą w ciągu kolejnych sześciu miesięcy, z wnioskiem takim zwróci się zarząd komisaryczny lub ponad połowę aktywów przedsiębiorstwa stanowią udziały w spółkach lub obligacje. Decyzję o likwidacji podejmuje organ założycielski z własnej inicjatywy lub na wniosek rady pracowniczej przedsiębiorstwa. Organ założycielski wyznacza też likwidatora przedsiębiorstwa, który zarządzając mieniem przedsiębiorstwa doprowadza do zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczeń wierzycieli,

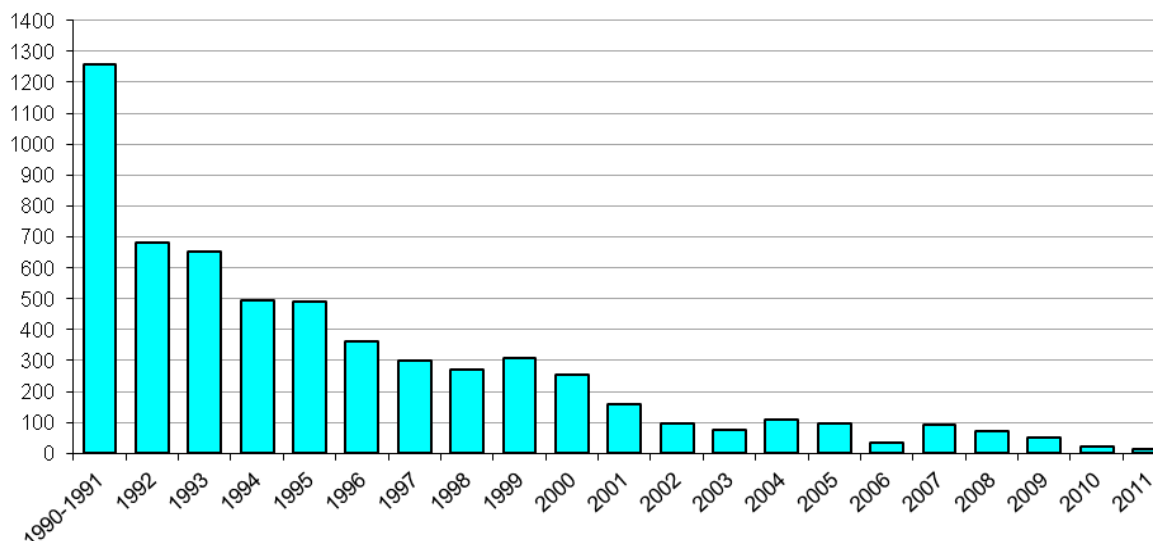
a następnie zakończenia działalności przedsiębiorstwa. Likwidacja kończy się wykreśleniem przedsiębiorstwa z rejestru przedsiębiorców.

2. Przebieg procesu prywatyzacji w latach 1990-2011

W badanym okresie procesem prywatyzacji objęto 7551 przedsiębiorstw państwowych, z czego 1761 skomercjalizowano, 2195 poddano prywatyzacji bezpośredniej, 1941 postawiono w stan likwidacji z przyczyn ekonomicznych, a 1654 stanowiły zlikwidowane państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej, których mienie przejęła Agencja Nieruchomości Rolnych (dawna Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa).

Najwięcej przedsiębiorstw objęto procesem przekształceń własnościowych w początkowym okresie transformacji (1258 przedsiębiorstw w latach 1990-1991 i 1402 w 1992 r.). W następnych latach ich liczba malała aż do 35 w 2006 r. W 2011 r. procesem przekształceń objęto 12 przedsiębiorstw.

Wykres 1. Przedsiębiorstwa państwowe objęte procesem przekształceń własnościowych w latach 1990-2011^a

^a Bez państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej.

W całym okresie prywatyzacji przedsiębiorstw dominującą liczebnie grupę stanowiły podmioty zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (43,6%). Znacznie mniejszą grupą były przedsiębiorstwa zajmujące się budownictwem (17,2%) oraz handlem i naprawą pojazdów samochodowych (11,7%).

Od 1990 r. najwięcej przedsiębiorstw objęto procesem przekształceń własnościowych w województwach: śląskim (824), mazowieckim (724), dolnośląskim (519) i wielkopolskim (507).

Tabl. 2.1 Struktura przedsiębiorstw państwowych^a objętych procesem prywatyzacji według dróg prywatyzacji i rodzaju działalności (stan w dniu 31 XII 2011 r.)

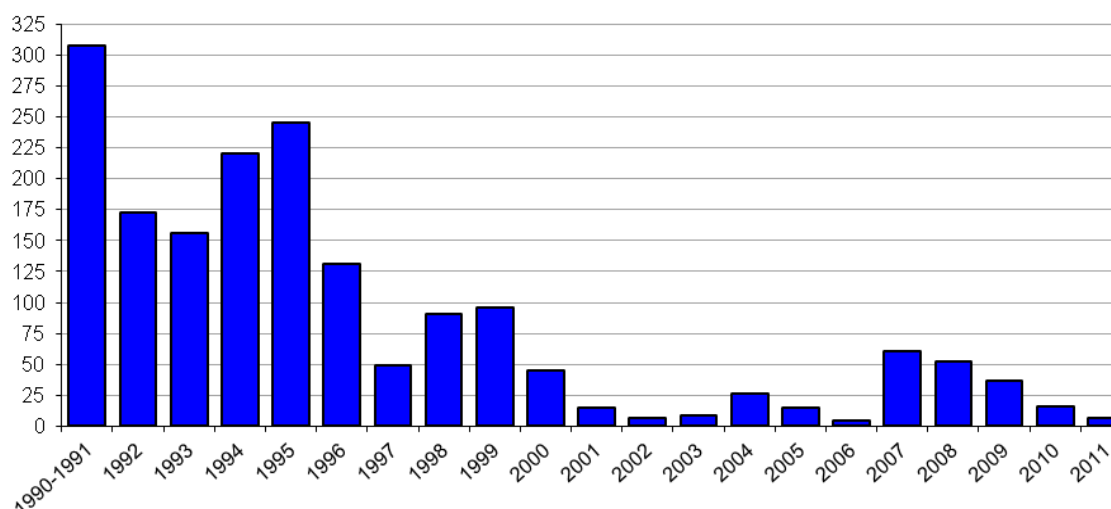
Wyszczególnienie	Ogółem	Skomercjalizowane	Objęte prywatyzacją bezpośrednią	Poddane likwidacji
OGÓLEM	100,0	29,9	37,2	32,9
w tym:				
Górnictwo i wydobywanie	100,0	61,5	20,7	17,8
Przetwórstwo przemysłowe	100,0	41,0	30,1	28,9
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	100,0	91,0	4,5	4,5
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	100,0	26,8	43,9	29,3
Budownictwo	100,0	15,4	48,3	36,3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	100,0	12,2	51,5	36,3
Transport i gospodarka magazynowa	100,0	25,0	33,3	41,7

^a Bez państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej.

2.1. Komercjalizacja przedsiębiorstw państwowych

W badanym okresie przekształcono w spółki 1761 przedsiębiorstw państwowych (w tym 6 w roku 2011). Powstało 1710 jednoosobowych spółek Skarbu Państwa oraz 14 spółek z udziałem wierzycieli, którzy objęli udziały w zamian za wierzytelności. Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa powstałe w celu innym niż prywatyzacja tworzone były także na bazie dwóch lub więcej przedsiębiorstw państwowych, stąd liczba przedsiębiorstw skomercjalizowanych jest większa od liczby powstałych spółek. Z powstałych jednoosobowych spółek Skarbu Państwa 512 wniesiono do narodowych funduszy inwestycyjnych, 572 sprywatyzowano drogą pośrednią, 7 spółek sprywatyzowano poprzez obejmowanie akcji w podwyższonym kapitale zakładowym.

Wykres 2. Przedsiębiorstwa państwowe skomercjalizowane w latach 1990-2011

Najwięcej przedsiębiorstw skomercjalizowano w województwach: śląskim (361), mazowieckim (199) i dolnośląskim (182).

Według stanu w dniu 31 XII 2011 r. działalność gospodarczą prowadziło nadal 1097 (64,2%) spośród wszystkich spółek powstałych w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych. Pozostałe spółki zostały wykreślone z Krajowego Rejestru Sądowego: 25,7% z powodu likwidacji lub upadłości, natomiast 10,2% wcześniej wchłonęły albo przejęły inne podmioty gospodarcze.

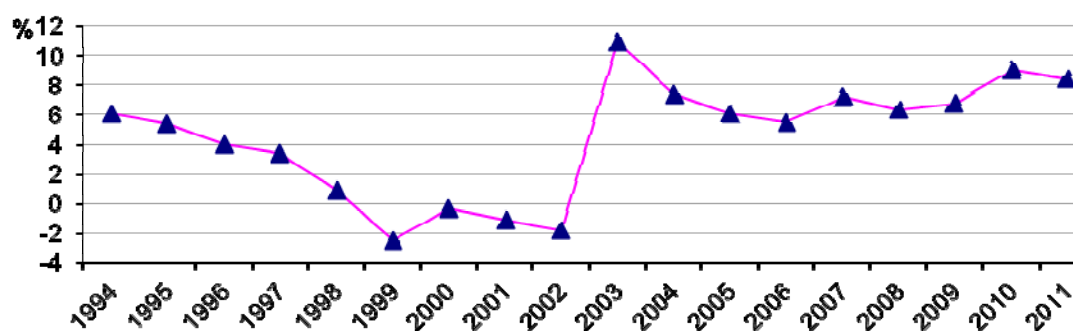
Wśród 228 jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, działających od chwili powstania w niezmienionej formie prawnej, na koniec grudnia 2011 r. 44,3% stanowiły podmioty prowadzące działalność związaną z przetwórstwem przemysłowym, w tym głównie produkujące maszyny i urządzenia (7,0% wszystkich jednoosobowych spółek Skarbu Państwa) oraz z sekcji transport i gospodarka magazynowa (16,2%).

Na koniec roku jednoosobowe spółki Skarbu Państwa zatrudniały ogółem 188,9 tys. osób, w tym w firmach transportowych 99,7 tys. osób (52,8%). Największy udział stanowiły podmioty o liczbie pracujących od 50 do 249 osób (43,6%).

Tabl. 2.1.1 Struktura jednoosobowych spółek Skarbu Państwa według liczby pracujących (stan w dniu 31 XII 2011 r.)

Wyszczególnienie	Udział procentowy spółek o liczbie pracujących						
	Ogółem	do 49 osób	50-99	100-249	250-499	500-999	1000 osób i więcej
OGÓLEM	100,0	26,5	13,5	30,1	15,0	6,2	7,8
w tym:							
Górnictwo i wydobywanie	100,0	14,3	–	14,3	14,3	14,3	42,9
Przetwórstwo przemysłowe	100,0	16,3	17,5	31,2	15,0	10,0	10,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	100,0	33,4	–	33,3	–	–	33,4
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	–	–	–	–	–	–	–
Budownictwo	100,0	25,0	37,5	12,5	12,5	12,5	–
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	100,0	58,8	11,8	29,4	–	–	–
Transport i gospodarka magazynowa	100,0	10,0	6,7	56,7	20,0	3,3	3,3

Wykres 3. Wskaźnik rentowności obrotu brutto dla jednoosobowych spółek Skarbu Państwa w latach 1993-2011

W 2011 r. jednoosobowe spółki Skarbu Państwa osiągnęły łączne przychody z całokształtu działalności w wysokości 84235,4 mln zł (74697,0 mln zł w roku 2010) i uzyskały dodatni wynik finansowy brutto i netto – odpowiednio: 7037,9 mln zł i 5699,4 mln zł. Wskaźnik poziomu kosztów wzrósł w skali roku o 0,8 pkt proc., osiągając wartość 91,7% w roku 2011. Wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto wyniosły odpowiednio

8,4% i 6,8% (wobec 9,0% i 7,5% w 2010 roku). W porównaniu z 2010 r. zwiększył się udział podmiotów wykazujących dodatni wynik finansowy: 61,1% jednoosobowych spółek Skarbu Państwa osiągnęło zysk brutto (54,3% w 2010 r.), a 61,7% zysk netto (53,9% w 2010 r.).

Tabl. 2.1.2 Relacje ekonomiczne w jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa według rodzaju działalności (stan w dniu 31 XII 2011 r.)

Wyszczególnienie	Wskaźnik w %			
	poziomu kosztów	rentowności obrotu		płynności I stopnia
		brutto	netto	
OGÓLEM	91,7	8,4	6,8	35,6
w tym:				
Przetwórstwo przemysłowe	97,3	2,7	2,2	18,7
Budownictwo	98,5	1,4	0,9	62,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	80,2	19,8	16,0	124,2
Transport i gospodarka magazynowa	93,9	6,1	5,0	94,4

2.2. Prywatyzacja pośrednia (kapitałowa)

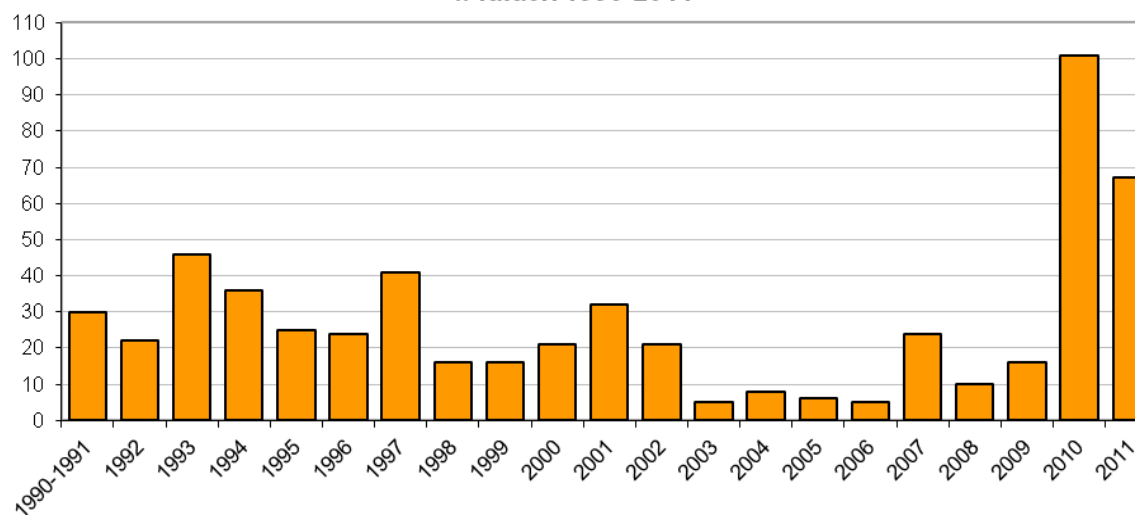
W latach 1990-2011 sprywatyzowano pośrednio 572 jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, w tym 59 w trybie nieodpłatnego zbycia akcji na rzecz jednostek samorządu terytorialnego lub związku jednostek samorządu terytorialnego, a akcje 40 spółek należących do Skarbu Państwa wniesiono do innej jednoosobowej spółki Skarbu Państwa w zamian za objęcie akcji w podwyższonym kapitale zakładowym tej spółki. W 122 spółkach dokonano prywatyzacji z udziałem kapitału zagranicznego.

W 2011 r. roku sprywatyzowano 67 spółek, w tym 13 w trybie nieodpłatnego zbycia akcji na rzecz jednostek samorządu terytorialnego, a akcje 5 spółek wniesiono do innej spółki. Wcześniej jednostki te działały w formie jednoosobowej spółki Skarbu Państwa średnio około 7,5 roku.

Najwięcej spółek sprywatyzowano metodą pośrednią w województwach: mazowieckim (86), śląskim (85) i dolnośląskim (58).

**Wykres 4. Spółki sprywatyzowane pośrednio
w latach 1990-2011**

Według danych Ministerstwa Skarbu Państwa przychody z prywatyzacji pośredniej w 2011 roku wyniosły 13002,2 mln zł (21606,9 mln zł w roku 2010).

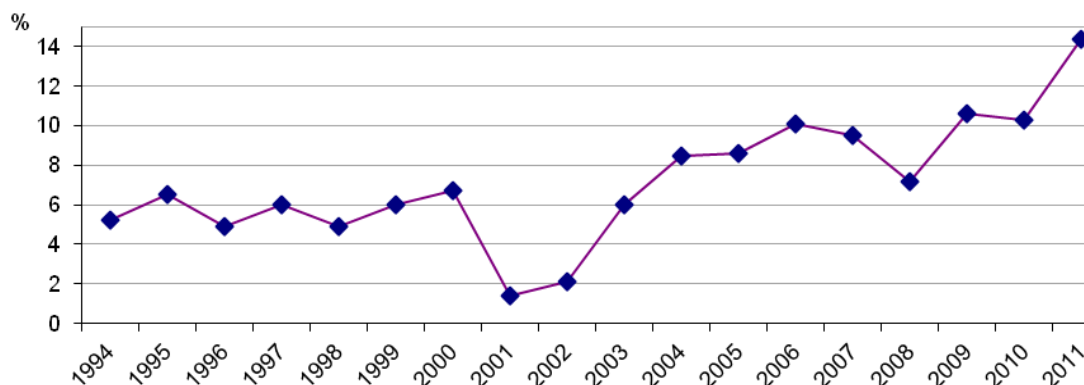
Tabl. 2.2.1 Struktura spółek sprywatyzowanych pośrednio w latach 1990-2011 według rodzaju działalności

Wyszczególnienie	Udział procentowy spółek sprywatyzowanych	
	razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego
OGÓLEM	100,0	100,0
w tym:		
Przetwórstwo przemysłowe	51,1	74,6
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	7,0	7,4
Budownictwo	6,6	2,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	5,6	2,5
Transport i gospodarka magazynowa	12,4	0,8

Na koniec 2011 r. działalność gospodarczą prowadziły 443 sprywatyzowane pośrednio spółki (w tym 87 z udziałem inwestorów zagranicznych). W strukturze branżowej 47,0% stanowiły podmioty prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego, w tym głównie produkujące maszyny i urządzenia (5,6% ogółu spółek sprywatyzowanych

pośrednio), wyroby z metali (4,7%), wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (4,3%).

Wykres 5. Wskaźnik rentowności obrotu brutto dla spółek sprywatyzowanych pośrednio w latach 1993-2011

Spółki prywatyzowane tą drogą wypracowały w 2011 r. dodatni wynik finansowy: brutto wynoszący 29112,0 mln zł (wobec 17749,0 mln zł w 2010 r.) i netto w wysokości 24697,1 mln zł (14693,0 mln w 2010 r.). Przychody z całokształtu działalności spółek prywatyzowanych pośrednio wyniosły 201480,2 mln zł, co stanowi 37,3% przychodów ogółu prywatyzowanych podmiotów. Spółki tej grupy wykazały w roku 2011 rentowność wyższą aniżeli rok wcześniej: wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto ukształtowały się na poziomie 14,4% i 12,3% (w 2010 r. odpowiednio 10,3% i 8,5%). Wskaźnik poziomu kosztów wyniósł 85,6% wobec 89,7% przed rokiem. Zysk brutto osiągnęło 64,0% spółek, a zysk netto 63,2%.

Tabl. 2.2.2 Relacje ekonomiczne w spółkach prywatyzowanych pośrednio według rodzaju działalności (stan w dniu 31 XII 2011 r.)

Wyszczególnienie	Wskaźnik w %			
	poziomu kosztów	rentowności obrotu		płynności I stopnia
		brutto	netto	
OGÓŁEM	85,6	14,4	12,3	68,2
w tym:				
Przetwórstwo przemysłowe	93,1	6,9	5,8	19,4
Budownictwo	103,2	-3,2	-2,8	37,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	98,0	2,0	1,9	43,9
Transport i gospodarka magazynowa	103,7	-3,7	-3,7	19,8

Wyniki finansowe wskazują, że spółki prywatyzowane pośrednio charakteryzowały się lepszą kondycją ekonomiczną niż inne obserwowane grupy podmiotów prywatyzowanych.

Na koniec grudnia 2011 r. w spółkach prywatyzowanych pośrednio pracowało 251,3 tys. osób, w tym 66,0 tys. osób w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego. Większość spółek prywatyzowanych tą drogą (45,9%) to podmioty o liczbie pracujących 250 osób i więcej.

Tabl. 2.2.3 Struktura spółek sprywatyzowanych pośrednio według liczby pracujących
(stan w dniu 31 XII 2011 r.)

Wyszczególnienie	Udział procentowy spółek o liczbie pracujących						
	Ogółem	do 49 osób	50-99	100-249	250-499	500-999	1000 osób i więcej
OGÓLEM	100,0	13,5	13,7	26,9	22,3	11,4	12,2
z kapitałem: krajowym	100,0	15,5	15,8	28,8	21,8	7,9	10,1
zagranicznym	100,0	5,1	5,1	19,2	24,2	25,6	20,5
w tym:							
Przetwórstwo przemysłowe	100,0	9,1	12,4	20,0	25,4	17,8	15,1
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	100,0	3,6	–	32,1	14,3	21,5	28,6
Budownictwo	100,0	25,0	37,5	16,7	8,3	–	12,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	100,0	41,6	12,5	8,3	25,0	4,2	8,3
Transport i gospodarka magazynowa	100,0	4,5	13,6	54,5	22,7	1,5	3,0

2.3. Obejmowanie akcji w podwyższonym kapitale zakładowym jednoosobowych spółek Skarbu Państwa

Prywatyzacja w trybie objęcia akcji w podwyższonym kapitale zakładowym jednoosobowych spółek Skarbu Państwa powstałych w wyniku komercjalizacji przez podmioty inne niż Skarb Państwa lub inne niż państwowe osoby prawne miała miejsce po raz pierwszy w 2004 roku. Możliwość zastosowania tej drogi prywatyzacji wprowadzono ustawą z dnia 5 grudnia 2002 r. (Dz. U. Nr 240, poz. 2055) zmieniającą ustawę o komercjalizacji i prywatyzacji.

W przypadku spółek o złej sytuacji ekonomiczno-finansowej zagrożonych likwidacją lub upadłością ma miejsce obejmowanie akcji w podwyższonym kapitale w drodze

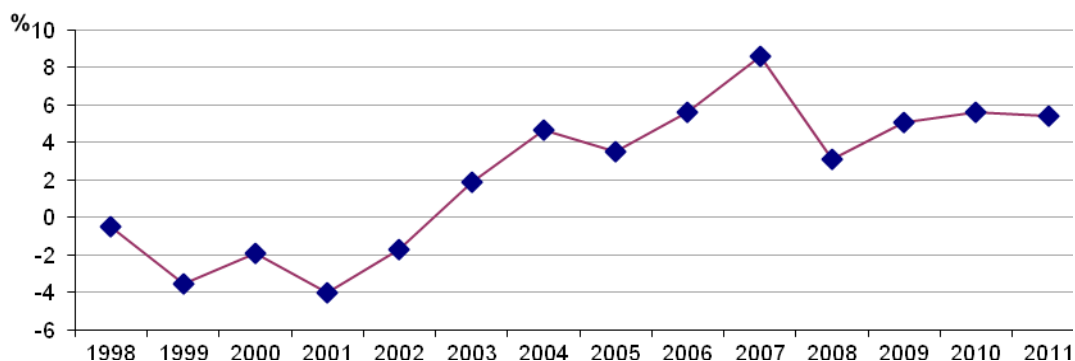
subskrypcji prywatnej, natomiast dla spółek o stabilnej sytuacji ekonomicznej, posiadających wieloletni plan strategiczny, stosuje się drogę subskrypcji otwartej.

Do końca 2011 roku metodą obejmowania akcji sprywatyzowano 7 spółek: 3 spółki poprzez podwyższenie kapitału w drodze subskrypcji prywatnej i 4 subskrypcji otwartej. W formie jednoosobowej spółki Skarbu Państwa podmioty te działały średnio 5 lat. Były to w większości jednostki duże (42,9% o liczbie pracujących 1000 osób i więcej). W 2011 roku w analizowanej grupie spółek wskaźnik poziomu kosztów wyniósł 92,0% (97,2% w roku 2010), a wskaźniki rentowności brutto i netto ukształtowały się odpowiednio na poziomie: 8,0% i 7,4% (w 2010 r. 2,8% i 2,5%). W tej grupie podmiotów 57,1% osiągnęło zysk brutto i netto. Jednostki prywatyzowane tą drogą wykazały znacznie korzystniejsze wyniki ekonomiczne w stosunku do roku 2010.

2.4. Program narodowych funduszy inwestycyjnych

Do Programu przystąpiło 512 jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, których akcje lub udziały wniesiono do 15 narodowych funduszy inwestycyjnych. Według informacji pozyskanych z Ministerstwa Skarbu Państwa, od początku realizacji Programu NFI do końca 2011 r. w 387 spółkach wyzbyto się wszystkich akcji należących do Skarbu Państwa (w tym 6 w 2011 r.). Do końca grudnia 2011 r. Skarb Państwa sprawował nadzór nad 52 spółkami NFI, z których 22 prowadziło działalność gospodarczą, 25 znajdowało się w stanie upadłości, a w 5 trwał proces likwidacji. Akcje 1 spółki były notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

Wykres 6. Wskaźnik rentowności obrotu brutto dla spółek NFI w latach 1997-2011

W spółkach NFI pracowało łącznie 78,2 tys. osób, w tym 59,9 tys. osób w jednostkach zajmujących się przetwórstwem przemysłowym (76,6%). W całym okresie realizacji

Programu NFI zmniejszył się udział firm największych, tj. zatrudniających 1000 osób i więcej (z 20,4% do 4,8%). Odsetek podmiotów zatrudniających od 100 do 499 osób wzrósł z 41,4% do 59,9%.

Tabl. 2.4.1 Spółki NFI według liczby pracujących w latach 1996-2011

(stan w dniu 31 XII)

Rok	Liczba spółek ogółem	Udział procentowy spółek o liczbie pracujących						
		do 19 osób	20-49	50-99	100-249	250-499	500-999	1000 i więcej
1996	512	2,2	0,2	2,3	41,4		33,5	20,4
1997	498	2,4	0,8	3,4	45,0		32,5	15,9
1998	487	3,9	2,3	4,7	17,4	34,7	25,3	11,7
1999	473	4,7	4,4	5,1	22,6	33,6	22,0	7,6
2000	449	6,0	6,2	6,2	25,9	32,1	17,8	5,8
2001	429	10,0	6,1	8,6	28,7	26,8	14,9	4,9
2002	407	10,8	7,6	9,1	29,3	25,3	13,5	4,4
2003	367	9,5	6,8	10,1	31,6	22,9	14,2	4,9
2004	345	11,9	6,3	9,6	29,9	24,9	12,2	5,2
2005	314	9,9	5,7	9,2	30,9	27,4	12,7	4,2
2006	290	8,6	4,8	11,0	29,7	26,2	15,2	4,5
2007	274	7,3	6,9	7,3	27,7	30,7	15,7	4,4
2008	265	7,2	6,4	7,5	29,0	30,6	14,4	4,9
2009	250	6,8	5,6	10,8	34,8	25,6	12,8	3,6
2010	241	7,5	7,1	10,4	32,4	27,0	11,2	4,6
2011	227	6,6	8,4	7,5	33,5	26,4	12,8	4,8

W 2011 r. spółki NFI osiągnęły dodatni wynik finansowy brutto (2061,7 mln zł wobec 1705,7 mln zł w 2010 r.) i dodatni wynik finansowy netto (1767,9 mln zł wobec 1439,6 mln zł w 2010 r.). Zysk brutto wykazało 76,7% jednostek, a netto 77,1% (w roku 2010 odpowiednio: 68,9% i 68,9%). Podstawowe relacje ekonomiczne ukształtowały się następująco: wskaźnik poziomu kosztów – 94,6% (wobec 94,5 % w 2010 r.), wskaźnik rentowności obrotu brutto 5,4% (5,6% w 2010 r.), wskaźnik rentowności obrotu netto 4,6% (4,7% w 2010 r.).

Najwięcej spółek NFI zlokalizowanych było w województwach: śląskim (78), małopolskim (36), dolnośląskim (32) i mazowieckim (29).

Tabl. 2.4.2 Relacje ekonomiczne w spółkach NFI według rodzaju działalności

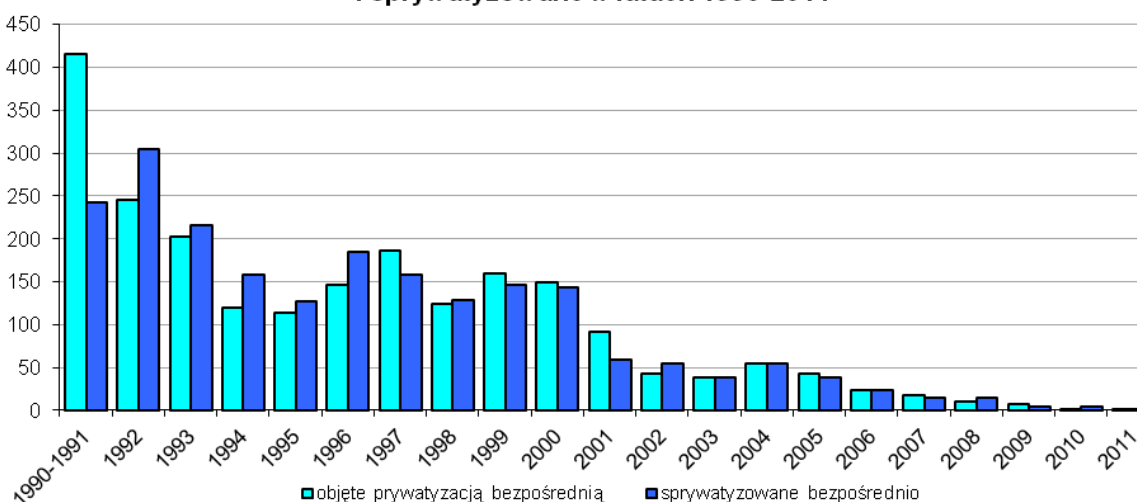
(stan w dniu 31 XII 2011 r.)

Wyszczególnienie	Wskaźnik w %			
	poziomu kosztów	rentowności obrotu		płynności I stopnia
		brutto	netto	
OGÓLEM	94,6	5,4	4,6	26,1
w tym:				
Przetwórstwo przemysłowe	93,4	6,6	5,6	18,5
Budownictwo	97,4	2,6	2,2	25,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	96,0	4,0	3,3	41,8
Transport i gospodarka magazynowa	100,8	-0,8	-0,7	42,7

2.5. Prywatyzacja bezpośrednia

Prywatyzacja ta ma charakter bezpośredni, ponieważ realizowana jest bez przyjmowania przez przedsiębiorstwo państwowe formy organizacyjno-prawnej w postaci jednoosobowej spółki Skarbu Państwa. W latach 1990-2011 prywatyzacją bezpośrednią objęto 2195 przedsiębiorstw państwowych (w tym 2 w 2011 r.), a procesy prywatyzacyjne zakończono w 2117 przedsiębiorstwach (w 2 w 2011 r.), czyli w 96,4% prywatyzowanych tą drogą. Średnio proces od chwili objęcia podmiotu prywatyzacją do momentu wykreślenia go z Krajowego Rejestru Sądowego trwał około 4 miesięcy.

Wykres 7. Przedsiębiorstwa państwowe objęte prywatyzacją bezpośrednią i sprywatyzowane bezpośrednio w latach 1990-2011

Największą liczbę przedsiębiorstw poddano prywatyzacji bezpośredniej w początkowym okresie procesu przekształceń, tj. w latach 1990-1992 (662), z czego sprywatyzowano 548 jednostek (82,8%).

Według danych Ministerstwa Skarbu Państwa przychody z tytułu prywatyzacji bezpośredniej w 2011 r. wyniosły 54,0 mln zł (w roku 2010 – 70,7 mln zł).

Wśród przedsiębiorstw sprywatyzowanych drogą bezpośrednią 35,0% stanowiły podmioty prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego, 23,0% – działalność budowlaną, a 16,5% – związaną z handlem i naprawą pojazdów samochodowych. Najwięcej przedsiębiorstw sprywatyzowano tą metodą w województwach: mazowieckim (262), dolnośląskim (204), śląskim (184) i wielkopolskim (182). Większość przedsiębiorstw prywatyzowanych w tym trybie to podmioty o liczbie pracujących do 249 osób.

Tabl. 2.5.1 Struktura przedsiębiorstw sprywatyzowanych bezpośrednio według sposobu rozdysponowania majątku w latach 1990-2011

Lata	Liczba przedsiębiorstw	Udział procentowy przedsiębiorstw sprywatyzowanych poprzez			
		sprzedaż mienia	wniesienie do spółki	oddanie do odpłatnego korzystania	mieszane sposoby zbycia mienia
OGÓLEM	2117	24,1	11,0	62,4	2,5
1990-1991	243	5,8	2,9	86,8	4,5
1992-1994	678	22,2	5,5	67,2	5,1
1995-1997	469	28,1	13,2	56,9	1,8
1998-2000	418	23,2	18,7	58,1	–
2001-2002	114	28,9	15,8	55,3	–
2003-2004	93	44,1	22,6	33,3	–
2005-2006	61	47,5	14,8	37,7	–
2007-2008	29	58,6	6,9	34,5	–
2009	5	60,0	20,0	20,0	–
2010	5	60,0	–	40,0	–
2011	2	50,0	50,0	–	–

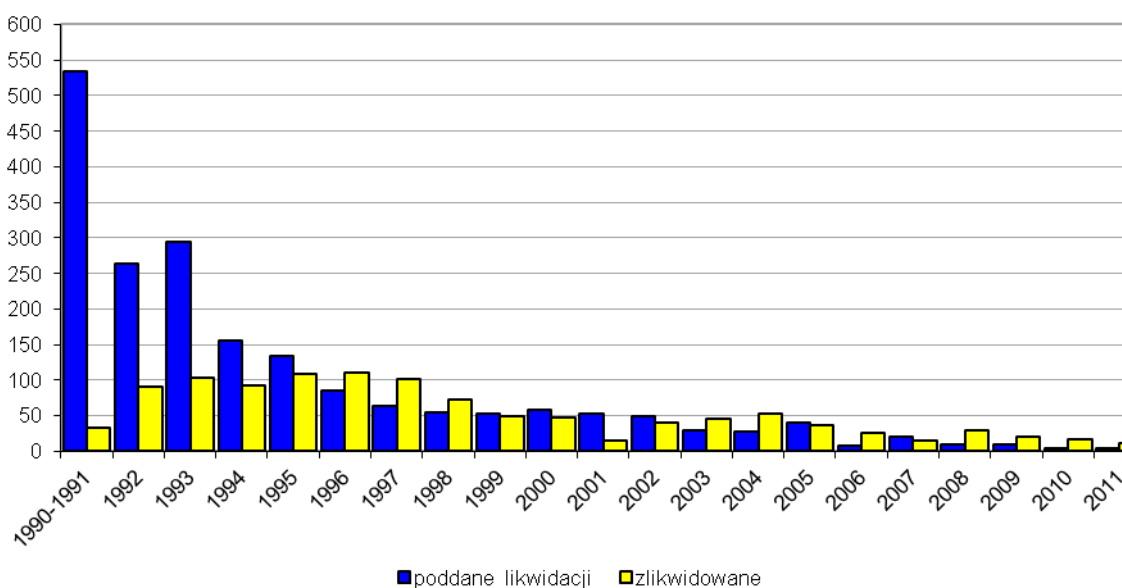
Do roku 2002 najczęstszym sposobem zagospodarowania mienia prywatyzowanego przedsiębiorstwa było oddanie go do odpłatnego korzystania spółce pracowniczej. W badanym okresie w 62,4% przedsiębiorstw zastosowano taką metodę prywatyzacji, w 24,1% dokonano sprzedaży, a w przypadku 11,0% majątek wniesiono do spółek z udziałem

Skarbu Państwa. W ostatnich latach wśród form prywatyzacji bezpośredniej udział leasingu w stosunku do początkowego okresu procesu przekształceń własnościowych znacznie się zmniejszył, wzrósł natomiast udział sprzedaży.

2.6. Likwidacja przedsiębiorstw państwowych

Proces likwidacji z mocy art. 19 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych jest przeprowadzany w przedsiębiorstwach wykazujących złą kondycję ekonomiczną i może zakończyć się postawieniem przedsiębiorstwa w stan upadłości. W początkowym okresie przekształceń własnościowych likwidacja z przyczyn ekonomicznych była najczęściej stosowaną formą transformacji. W kolejnych latach zmniejszała się liczba przedsiębiorstw państwowych poddanych likwidacji z przyczyn ekonomicznych (w 2011 r. – 4 jednostki). Do końca grudnia 2011 r. 1941 przedsiębiorstw poddano procesowi likwidacji, w 1122 jednostkach proces ten zakończono, co stanowi 57,8% będących w stanie likwidacji. Procedury likwidacyjne w przedsiębiorstwach państwowych, których likwidację zakończono w 2011 r., trwały średnio 7 lat. Największą liczbę przedsiębiorstw poddano likwidacji w początkowym okresie procesu przekształceń, tj. do końca 1993 r. (1091), z czego zlikwidowano 226 (20,7%). Według stanu w dniu 31 XII 2011 r. spośród 83 istniejących przedsiębiorstw państwowych, 22 jednostki były objęte likwidacją (26,5%), a 2 jednostki prowadziły postępowanie przygotowawcze przed likwidacją (2,4%).

Wykres 8. Przedsiębiorstwa państwowe poddane likwidacji i zlikwidowane w latach 1990-2011

Wśród ogółu przedsiębiorstw zlikwidowanych w latach 1990-2011 z przyczyn ekonomicznych 33,1% stanowiły podmioty zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (w tym produkujące maszyny i urządzenia – 8,5% ogółu przedsiębiorstw), 18,2% prowadziło działalność w zakresie budownictwa, a 15,7% – handlu i napraw pojazdów samochodowych. Najwięcej procesów likwidacji przeprowadzono w województwach: śląskim (195), mazowieckim (135) i wielkopolskim (101).

2.7. Spółki z udziałem Skarbu Państwa powstałe z wniesienia majątku sprywatyzowanych bezpośrednio i zlikwidowanych przedsiębiorstw państwowych

W latach 1990-2011 powstało 261 spółek z udziałem Skarbu Państwa (w tym 59 z udziałem kapitału zagranicznego), do których wniesiono majątek sprywatyzowanych bezpośrednio lub zlikwidowanych przedsiębiorstw państwowych, oraz 1563 spółki pracownicze użytkujące odpłatnie majątek sprywatyzowanych przedsiębiorstw państwowych.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2011 r. działalność gospodarczą prowadziło nadal 158 spółek powstałych z wniesienia przedsiębiorstw państwowych (60,5%), w tym 34 z udziałem inwestorów zagranicznych. Wśród powstałych tą drogą spółek z udziałem Skarbu Państwa 49,8% stanowiły podmioty związane z przetwórstwem przemysłowym, 12,3% – produkujące artykuły spożywcze, 7,7% – wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych.

Najwięcej spółek powstało w województwach: wielkopolskim (39), dolnośląskim (33) i mazowieckim (23).

Tabl. 2.7.1 Relacje ekonomiczne w spółkach powstałych z wniesienia majątku przedsiębiorstw państwowych według rodzaju działalności (stan w dniu 31 XII 2011 r.)

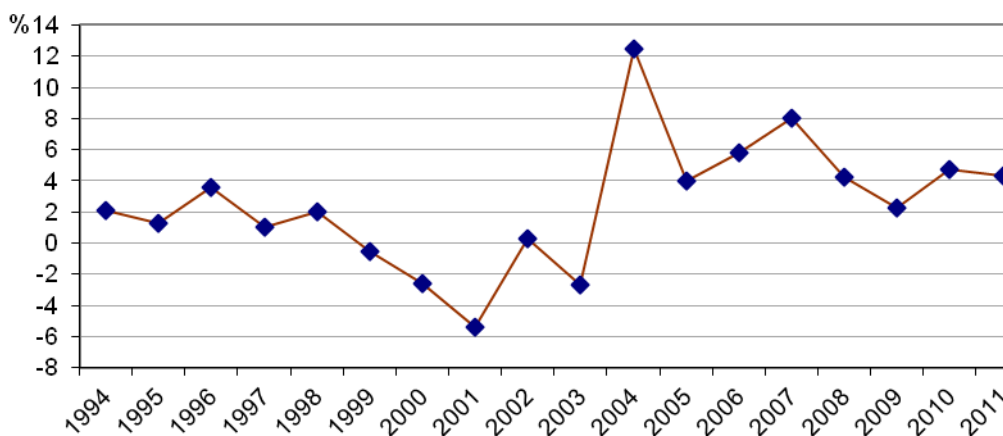
Wyszczególnienie	Wskaźnik w %			
	poziomu kosztów	rentowności obrotu		płynności I stopnia
		brutto	netto	
OGÓLEM	95,8	4,3	3,3	45,6
w tym:				
Przetwórstwo przemysłowe	95,3	4,8	3,8	45,3
Budownictwo	104,9	-4,9	-5,2	45,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	98,5	1,5	1,0	15,3
Transport i gospodarka magazynowa	95,3	4,7	3,7	85,7

Na koniec roku, w spółkach powstałych z wniesienia majątku przedsiębiorstw państwowych pracowało łącznie 30,2 tys. osób, w tym 20,5 tys. osób w przetwórstwie

przemysłowym. Większość spółek (48,9%) to podmioty o liczbie pracujących od 50 do 249 osób.

Badana grupa spółek osiągnęła w 2011 r. przychody z całokształtu działalności w wysokości 20530,3 mln zł, (21922,7 mln zł w 2010 r.) i wypracowała dodatni wynik finansowy brutto i netto, wynoszący odpowiednio: 879,7 mln zł (wobec 1036,1 mln zł w 2010 r.) i 685,7 mln zł (wobec 882,0 mln zł w 2010 r.). W porównaniu z 2010 r. nieznacznie zmniejszyła się efektywność gospodarowania tej grupy spółek, o czym świadczą podstawowe wskaźniki ekonomiczne: wskaźnik poziomu kosztów wyniósł 95,8% (wobec 95,3% w 2010 r.), wskaźnik rentowności obrotu brutto 4,3% (4,7% przed rokiem), a netto 3,3% (4,0% w 2010 r.). Zysk brutto i zysk netto osiągnęło odpowiednio: 63,2% i 63,8% jednostek. Wyniki finansowe spółek powstałych z wniesienia majątku przedsiębiorstw sprywatyzowanych metodą bezpośrednią kształtują się korzystniej dla spółek z udziałem kapitału zagranicznego.

Wykres 9. Wskaźnik rentowności obrotu brutto dla spółek powstałych z wniesienia majątku przedsiębiorstw państwowych w latach 1993-2011

2.8. Spółki pracownicze

W badanym okresie powstały 1563 spółki pracownicze użytkujące odpłatnie majątek byłych przedsiębiorstw państwowych. Wśród powstałych spółek 28,5% zajmowało się przetwórstwem przemysłowym, 24,8% budownictwem, a 22,5% handlem i naprawą pojazdów samochodowych. W tej grupie podmiotów na koniec roku 2011 pracowało 130,2 tys. osób, w tym 47,7 tys. w budownictwie, a 47,5 tys. osób w przetwórstwie

przemysłowym. Wśród spółek większość (53,4%) stanowiły podmioty o liczbie pracujących od 50 do 249 osób.

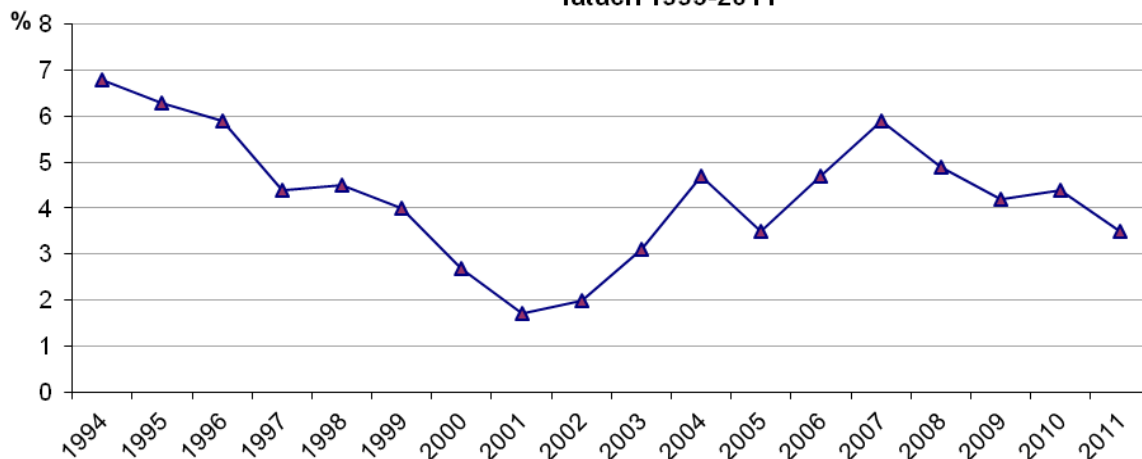
W 2011 r. spółki pracownicze osiągnęły dodatni wynik finansowy brutto w wysokości 2159,2 mln zł i netto w wysokości 1687,8 mln zł (wobec odpowiednio 2322,0 mln zł i 1879,5 mln zł w 2010 r.). Podstawowe relacje ekonomiczne kształtowały się dla tych podmiotów następująco: wskaźnik poziomu kosztów wyniósł 96,5% (wobec 95,6% w 2010 r.), wskaźnik rentowności obrotu brutto 3,5% (4,4% w 2010 r.), a netto 2,7% (3,5% w 2010 r.). Zysk brutto i zysk netto osiągnęło odpowiednio 70,6% i 70,2% spółek.

Najwięcej spółek zlokalizowanych było w województwach: mazowieckim (190), dolnośląskim (163), śląskim (138) i wielkopolskim (138).

Tabl. 2.8.1 Relacje ekonomiczne w spółkach pracowniczych według rodzaju działalności
(stan w dniu 31 XII 2011 r.)

Wyszczególnienie	Wskaźnik w %			
	poziomu kosztów	rentowności obrotu		płynności I stopnia
		brutto	netto	
OGÓŁEM	96,5	3,5	2,7	36,6
w tym:				
Przetwórstwo przemysłowe	96,1	3,9	3,2	19,5
Budownictwo	97,2	2,8	2,1	49,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	97,3	2,7	2,2	17,8
Transport i gospodarka magazynowa	98,4	1,6	1,2	21,8

Wykres 10. Wskaźnik rentowności obrotu brutto dla spółek pracowniczych w latach 1993-2011

2.9. Przekształcenia własnościowe nieruchomości rolnych

Proces likwidacji państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej zakończono w 1995 r. (ogółem zlikwidowano 1654 ppgr). Grunty po byłych ppgr (3762,0 tys. ha), z Państwowego Funduszu Ziemi (602,0 tys. ha) oraz innych jednostek o łącznej powierzchni 4740,0 tys. ha, przejęła Agencja Nieruchomości Rolnych, włączając je do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Najwięcej gruntów przejęto w województwach: zachodniopomorskim (821,5 tys. ha), warmińsko-mazurskim (820,7 tys. ha) i dolnośląskim (509,1 tys. ha) Zagospodarowanie włączonych gruntów następowało w drodze:

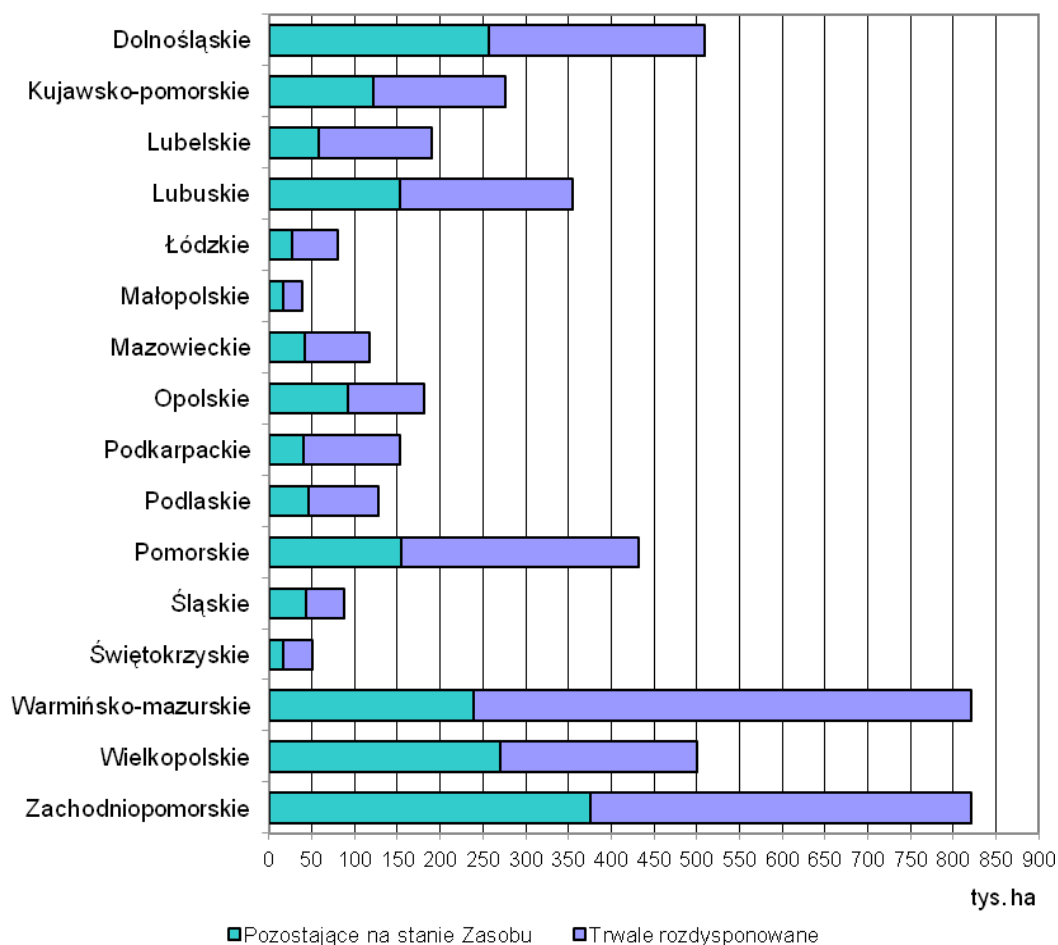
- sprzedaży mienia,
- oddania mienia na czas oznaczony do odpłatnego korzystania osobom prawnym lub fizycznym,
- wniesienia mienia lub jego części do spółki,
- oddania na czas oznaczony administratorowi,
- przekazania w zarząd.

^a Grunty pod wodami płynącymi, dla których prawa rybackiego użytkowania przeszły z dniem 1 stycznia 2006 r. do Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej na mocy ustawy Prawo wodne oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019), a także grunty, których prawo wieczystego użytkowania zostało przekształcone w prawo własności na mocy ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2005 r. Nr 164, poz. 1365).

W wyniku trwałego zagospodarowania, łączna powierzchnia gruntów wchodzących w skład Zasobu zmniejszyła się o 2786,0 tys. ha. Głównym kierunkiem trwałego rozdysponowania gruntów przejętych przez Agencję była ich sprzedaż, w efekcie której z Zasobu ubyło 2203,3 tys. ha gruntów. Ponadto, nieodpłatnie przekazano 527,9 tys. ha, w formie aportu wniesiono do spółek 23,8 tys. ha, a 31,1 tys. ha rozdysponowano w inny sposób.

Wykres 12. Trwale zagospodarowanie gruntów włączonych do Zasobu WRSP
(stan w dniu 31 XII 2011 r.)

Na koniec 2011 r. w Zasobie pozostawało 1954,0 tys. ha gruntów. Ich podstawową formą zagospodarowania była dzierżawa (1465,4 tys. ha, tj. 75,0). W wiecznym użytkowaniu znajdowało się 21,2 tys. ha, w trwały zarząd przekazanych zostało 53,7 tys. ha, a w administrowanie – 2,1 tys. ha. Do rozdysponowania pozostawało 311,1 tys. ha gruntów, a 78,3 tys. ha stanowiły obce grunty pozostające w ewidencji Zasobu.

3. Przedsiębiorstwa państwowe w 2011 r.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2011 r. w Polsce istniały 83 przedsiębiorstwa państwowe, dla których organem założycielskim w znacznej większości (76,4%) byli wojewodowie. W 37,3% z nich prowadzone było postępowanie upadłościowe, w 26,5% proces likwidacji ze względu na złą kondycję ekonomiczną, 4,8% jednostek rozpoczęło postępowanie przygotowawcze przed prywatyzacją bezpośrednią, 3,6% jednostek znajdowało się pod zarządem państwowym lub w postępowaniu naprawczym, a w 24,0% nie podjęto żadnych działań zmierzających do ich reorganizacji.

Tabl. 3.1 Struktura przedsiębiorstw państwowych według stanu przygotowań do prywatyzacji (stan w dniu 31 XII 2011 r.)

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym udział procentowy przedsiębiorstw				
		w prywatyzacji bezpośredniej	w likwidacji	w upadłości	w postępowaniu naprawczym	bez zmian prawno-organizacyjnych
OGÓŁEM	100,0	—	26,5	37,3	—	24,1
w tym:						
Górnictwo i wydobywanie	100,0	—	100,0	—	—	—
Przetwórstwo przemysłowe	100,0	—	24,4	34,1	—	29,3
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	—	—	—	—	—	—
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	100,0	—	—	—	—	100,0
Budownictwo	100,0	—	30,0	60,0	—	10,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	100,0	—	—	50,0	—	33,3
Transport i gospodarka magazynowa	100,0	—	25,0	37,5	—	25,0

Wśród ogółu przedsiębiorstw państwowych 49,4% stanowiły podmioty z sekcji przetwórstwo przemysłowe (w tym 10,8% produkujące wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, 7,2% produkujące odzież), 12,0% budownictwo, 9,6% transport i gospodarka magazynowa oraz 7,2% z sekcji handel, naprawa pojazdów samochodowych.

Pod względem zatrudnienia przeważały jednostki o liczbie pracujących poniżej 250 osób (84,4%).

Najwięcej przedsiębiorstw państwowych znajdowało się w województwach: mazowieckim (22), śląskim (10) i wielkopolskim (10).

Poniższe dane dotyczą 32 aktywnych przedsiębiorstw państwowych (bez podmiotów w upadłości i likwidacji), które prowadziły działalność gospodarczą do końca roku 2011.

Przedsiębiorstwa te uzyskały w 2011 r. dodatni wynik finansowy brutto i netto, wynoszący odpowiednio 106,7 mln zł i 86,1 mln zł (223,7 mln zł i 177,8 mln zł w 2010 r.). Wskaźnik rentowności obrotu brutto ukształtował się na poziomie 7,6% (wobec 13,1% w 2010 r.), a netto 6,1% (wobec 10,4% w 2010 r.). Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności wyniósł 92,4% wobec 86,9% w roku 2010. Większość przedsiębiorstw gospodarowała z zyskiem: 62,5% osiągnęło zysk brutto (w 2010 r. 46,5%), 62,5% – zysk netto (w 2010 r. 46,5%).

W bieżącej publikacji dane dla przedsiębiorstw państwowych, zamieszczone w części tabelarycznej, prezentowane są tylko według wybranych sekcji PKD ze względu na małą liczbę jednostek.

CZEŚĆ TABELARYCZNA (zob. plik XLS)